

Nr 1

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 26 februari 1960 (nr 22) om statlig krigsförsäkring, m. m.

Genom en den 17 december 1965 dagtecknad proposition, nr 6 år 1966, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till lag angående ändring i lagen den 26 februari 1960 (nr 22) om statlig krigsförsäkring,

dels bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Det ovan angivna författningsförslaget är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag**angående ändring i lagen den 26 februari 1960 (nr 22) om statlig krigsförsäkring**

Härigenom förordnas, *dels* att 2 § lagen den 26 februari 1960 om statlig krigsförsäkring¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att i 3 och 4 §§ samma lag orden »riksförsäkringsanstalten» och »anstalten» skola utbytas mot orden »riksförsäkringsverket» och »verket».

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Staten äger — — — — — till riket.

Staten må ock åt svenskt försäkringsbolag eller sammanslutning av sådana bolag meddela återförsäkring av försäkring, varom i första stycket förmäles, av transportförsäkring i övrigt samt av *brand-, maskin-, trafik- och ansvarighetsförsäkring*.

Staten må ock åt svenskt försäkringsbolag eller sammanslutning av sådana bolag meddela återförsäkring av försäkring, varom i första stycket förmäles, av transportförsäkring i övrigt, av *allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring samt av trafikförsäkring*.

Med avseende — — — — — äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit av trycket i Svensk författningssamling.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Som ett led i beredskapsplaneringen föreslås att statens rätt att i krig och liknande krissituationer meddela återförsäkring får omfatta bl. a. verksamhetsgrenen allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring. Detta innebär att återförsäkringsområdet vidgas något samtidigt som det anpassas till de modernare redovisningsbestämmelser som numera gäller för försäkringsbolagen.

Vidare föreslås nya riktlinjer för de beredskapsavtal på återförsäkringsområdet som statens krigsförsäkringsnämnd avser att ingå med stöd av tidigare beslut av statsmakterna. Detta förslag är dels föranlett av det nyss nämnda förslaget om vidgning av statens rätt att meddela återförsäkring,

¹ Senaste lydelse av 2 § se 1961:614.

dels betingat av ett önskemål att kunna tillämpa en annan återförsäkringsmetod.

I det följande kommer av propositionens innehåll att redovisas endast det huvudsakliga av vad föredragande departementschefen anfört i sin allmänna motivering. Beträffande övriga delar av propositionen hänvisas till denna.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, har anfört:

»På försäkringsområdet finns särskilda bestämmelser för det fall att riket kommer i krig eller att liknande krisartade situationer uppstår. Försäkringsbolagens utländska försäkringsförbindelser kan i sådana situationer bli avbrutna, och det är därför en bärande tanke bakom dessa bestämmelser att statligt försäkringsskydd skall kunna lämnas åt intressen som är av väsentlig betydelse för folkförsörjningen eller näringslivet.

Huvudreglerna finns upptagna i krigsförsäkringslagen. Enligt denna lag kan staten när lagen äger tillämpning meddela *dels* direkt försäkring mot krigsrisk o. d. på vissa områden, framför allt inom transportförsäkringsområdet, *dels* återförsäkring bl. a. av brand-, maskin-, trafik- och ansvarighetsförsäkring. När det gäller sistnämnda försäkringsgrenar avses återförsäkringsskyddet få omfatta endast civilrisker. Lagen tillämpas automatiskt om Sverige kommer i krig men efter förordnande av Kungl. Maj:t vid krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Kungl. Maj:ts förordnande skall underställas riksdagen för att bli giltigt.

På sjöfartsområdet har det ansetts angeläget att skapa garantier för att löpande krigsförsäkringsskydd inte avbryts genom ett krigsutbrott. Det finns därför på detta område särskilda avtal, s. k. krigsutbrottsavtal, enligt vilka staten under vissa förhållanden, som närmare angetts i avtalen, automatiskt övertar ansvaret för hela den krigsrisk avseende svenska intressen som är täckt av vederbörande försäkringsbolag genom då löpande, direkt tecknade transportförsäkringar. Även andra intressen omfattas av krigsutbrottsavtalen, så t. ex. nybyggnad på svenskt varv och egendom som lagrats i utlandet för införsel till riket. Krigsutbrottsavtalen omfattar de försäkringsområden som staten kan täcka genom meddelande av försäkring enligt 2 § krigsförsäkringslagen men utgör ett därutöver gående åtagande såtillvida, att statens skyldigheter enligt avtalen kan automatiskt inträda även innan förordnande meddelats att krigsförsäkringslagen skall äga tillämpning.

Vidare förekommer andra avtal enligt vilka staten åtagit sig försäkringsansvar under förhållanden, som inte direkt anknyter till förutsättningarna för krigsförsäkringslagens tillämpning. Det gäller här återförsäkring av ci-

vilrisker i vissa speciella försäkringsgrenar, som till omfattningen faller under 2 § andra stycket krigsförsäkringslagen. Även i dessa fall är det beredskapskäl som föranlett avtalens tillkomst. Emellertid torde, såsom tillämpningsklausulen utformats i avtalen, dessa s. k. beredskapsavtal i praktiken inte komma i tillämpning innan krigsförsäkringslagen kommit i tillämpning.

Under krigsförsäkringsnämndens beredskapsarbete har, såsom framgår av redogörelsen för nämndens framställning, nämnden funnit anledning att hemställa om ändring av krigsförsäkringslagen samt om möjlighet för Kungl. Maj:t att bemyndiga nämnden att ingå visst slag av beredskapsavtal. Nämndens framställning har inte föranlett erinringar under remissbehandlingen.

Ändringen av krigsförsäkringslagen avser vidgning av statens rätt att meddela återförsäkring. Denna rätt omfattar nu — såvitt avser civilrisker — transportförsäkring samt brand-, maskin-, trafik- och ansvarighetsförsäkring. Enligt krigsförsäkringsnämndens förslag bör återförsäkring kunna meddelas, förutom av transport- och trafikförsäkring, även av allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring. Verksamhetsgrenen allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring föreslås få omfatta de försäkringsgrenar som f. n. hänförs dit i nu gällande redovisningskungörelse. Till verksamhetsgrenen räknas, enligt nämnda kungörelse, vid sidan av brand-, maskin- och ansvarighetsförsäkring även skogs-, vattenlednings-, glas-, husbocks-, storm-, hagel-, atom-, garanti-, inbrotts-, stöld- och rån-, smycke- och diverse- samt rättsskyddsförsäkring. Vidare kommer återförsäkringsskyddet att omfatta sådan resgodsförsäkring som inte innefattas under redovisningskategorien transportförsäkring.

Den av nämnden föreslagna utvidgningen kommer såsom framgår av det nyss anförda att utöver de försäkringsgrenar som nämnden uttryckligen angett i sin framställning omfatta också atomförsäkring. Enligt vad jag inhämtat från nämnden finns f. n. behov av att låta det statliga återförsäkringsskyddet omfatta även sistnämnda försäkringsgren.

Krigsförsäkringsnämndens förslag om ändring i krigsförsäkringslagen har godtagits vid remissbehandlingen. Även jag anser att möjligheterna för staten att meddela återförsäkring enligt krigsförsäkringslagen skall förutom redan upptagna verksamhetsgrenar omfatta allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring. Den statliga återförsäkringens omfattning bör dock f. n. begränsas till de försäkringsgrenar som faller inom denna verksamhetskategori enligt nu gällande redovisningsbestämmelser. Om sålunda ytterligare försäkringsgrenar i framtiden förs in under samma kategoribeteckning bör riksdagens samtycke inhämtas för tillämpning av krigsförsäkringslagen på dem.

Krigsförsäkringsnämnden uppehåller sig i sin framställning vid frågan

om återförsäkringsskydd för svenska risker i utlandet. Även i detta sammanhang avses enbart civilrisker. Nämnden anger starka skäl för att även dessa risker skall få omfattas av skyddet. Redan gällande bestämmelser torde — på grund av att lagtexten inte innehåller någon inskränkning i detta avseende — innebära rätt för Kungl. Maj:t att meddela återförsäkring även för svenska intressen i utlandet. Frågan har emellertid inte varit aktuell på området för brand-, maskin- eller ansvarighetsförsäkring, eftersom nämnden hittills inte träffat några sådana avtal. Jag hyser i likhet med nämnden den uppfattningen att återförsäkringsskyddet bör få omfatta även svenska risker i utlandet. Ett av de skäl som nämnden anfört härtill är dock inte fullt lika bärande som de övriga, nämligen att försäkringsobjekten i allmänhet skulle vara moderna och att objektens inordnande i nämndens återförsäkringsbestånd inte kan anses försämra dettas kvalitet. När det gäller försäkringsobjekt i utlandet måste man förutsätta möjligheten av stora variationer i beståndet, framför allt under olika tidsperioder. Det bör därför åligga nämnden att följa utvecklingen av den svenska försäkringsverksamheten på detta område med stor uppmärksamhet.

Beträffande krigsförsäkringsnämndens hemställan att Kungl. Maj:t skall skaffa sig möjlighet att bemyndiga nämnden att ingå vissa beredskapsavtal vill jag understryka vikten av att staten i görlig mån söker skapa garantier för att inte plötsligt inträdande krigssituationer medför försäkringsavbrott på områden av särskild betydelse för folkförsörjningen och näringslivet. Ansvaret härför vilar närmast på krigsförsäkringsnämnden, som i detta syfte upprättat och alltjämt förbereder upprättandet av särskilda avtal.

Den fråga rörande beredskapsavtalen som krigsförsäkringsnämnden nu tagit upp gäller valet av återförsäkringsmetod. Enligt riksdagens tidigare beslut skall statens återförsäkringsverksamhet enligt lagen om statlig krigsförsäkring avse »täckande av topprisker», vilket enligt nämndens mening närmast motsvarar de s. k. riskexcedent- och skadeexcedentmetoderna för återförsäkring. Nämnden anser, som utvecklats närmare i det föregående, att den s. k. Stop-Loss-metoden bör användas i stället. Syftet med denna metod är i stort sett att återförsäkringsskyddet skall täcka risken för att ett alltför stort underskott uppkommer i direktförsäkringsgivarens rörelse. Jag ansluter mig helt till nämndens uppfattning i detta avseende.

Jag förordar alltså att beredskapsavtal skall ingås enligt de riktlinjer krigsförsäkringsnämnden föreslagit. Detta kräver riksdagens medgivande.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat författningsförslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de i propositionen framlagda förslagen och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 6.

Stockholm den 8 februari 1966

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Strand, fru Carlqvist, herr Lars Larsson, fru Nilsson, herrar Edström, Erik Filip Petersson, Blomquist och fru Elvy Olsson;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Lundberg, Rimmerfors, Gustavsson i Alvesta, fröken Wetterström, herr Johansson i Södertälje, fru Svensson och fru Skantz.